

Farmasötik Toksikoloji 2014 – 2015

4. Not

Doç.Dr. Gül ÖZHAN

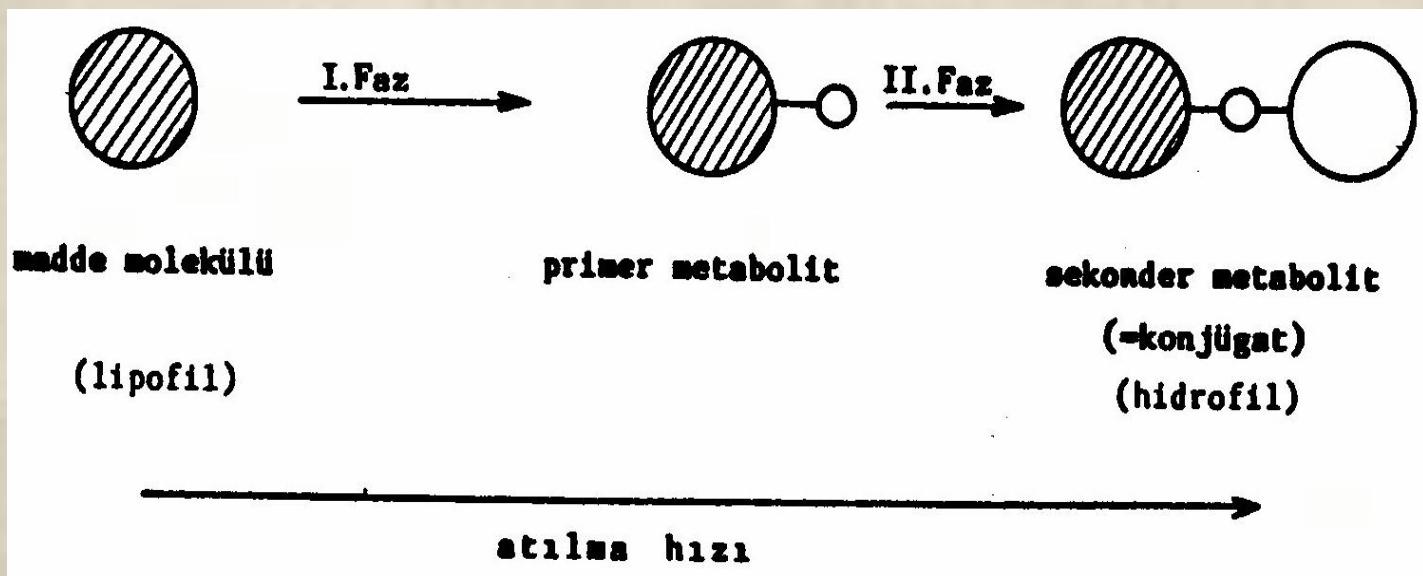
BİYOTRANSFORMASYON

Endojen maddelerin ve ksenobiyotiklerin metabolizma reaksiyonları ile suda çözünen bileşiklere dönüştürülmesi.

Biyotransformasyon

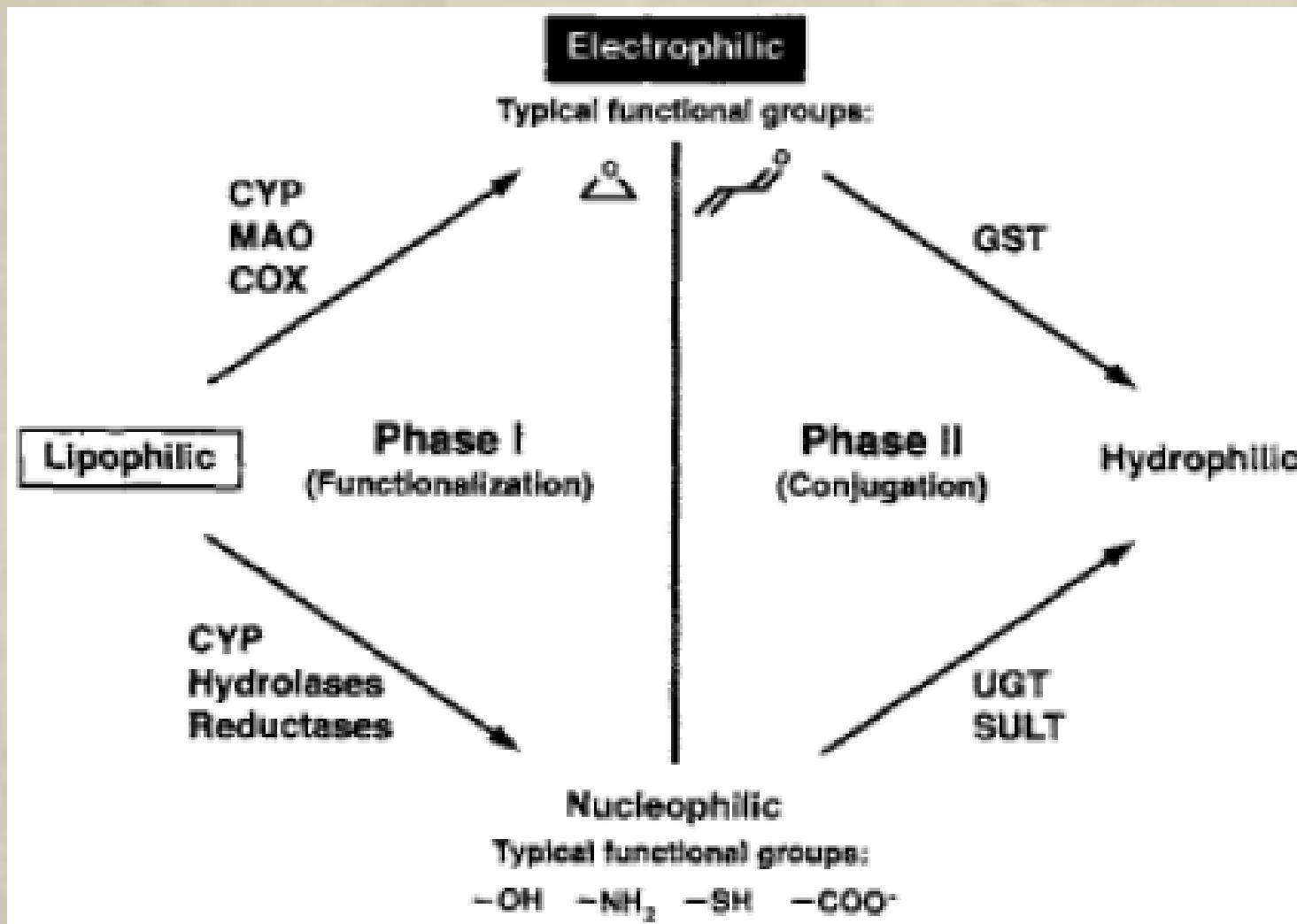

Detoksikasyon

İstisna **Bioaktivasyon**

Ksenobiyotik biyotransformasyonunda genel akış

Biyotransformasyon olaylarında;

- **Maddenin yapısı, fizikokimyasal özellikleri
(stereo-kimyası, fonksiyonel grupları vs)**
- **Sorumlu enzimler önemlidir.**

Biyotransformasyon reaksiyonları

Faz I

Oksidasyon

Redüksiyon

Hidroliz

Faz II

Glukuronik asit ile konjugasyon

Sulfat ile konjugasyon

Asetilasyon

Metilasyon

Glutatyon ile konjugasyon

Amino asid ile konjugasyon

Biyotransformasyon enzimleri

Faz I

Oksidasyon

Sitokrom P450'ler (CYP)
Flavin monooksijenaz'lar (FMO)
Peroksidaz'lar (COX)
Monoamin oksidaz'lar (MAO)
Dehidrojenaz'lar

Redüksiyon

Sitokrom P450'ler (CYP)
Karbonil redüktaz

Hidroliz

Esterazlar
Peptidazlar
Hidrolazlar

Biyotransformasyon enzimleri

Faz II

Glukuroniltransferaz (UGT)

Sulfotransferaz (SULT)

N-Asetiltransferaz (NAT)

Metiltransferaz

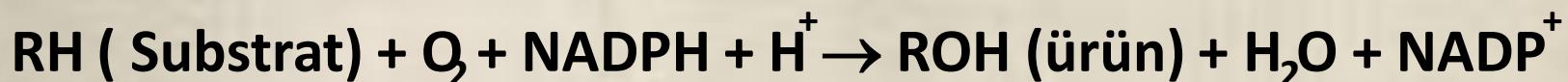
Glutatyon S-transferaz (GST)

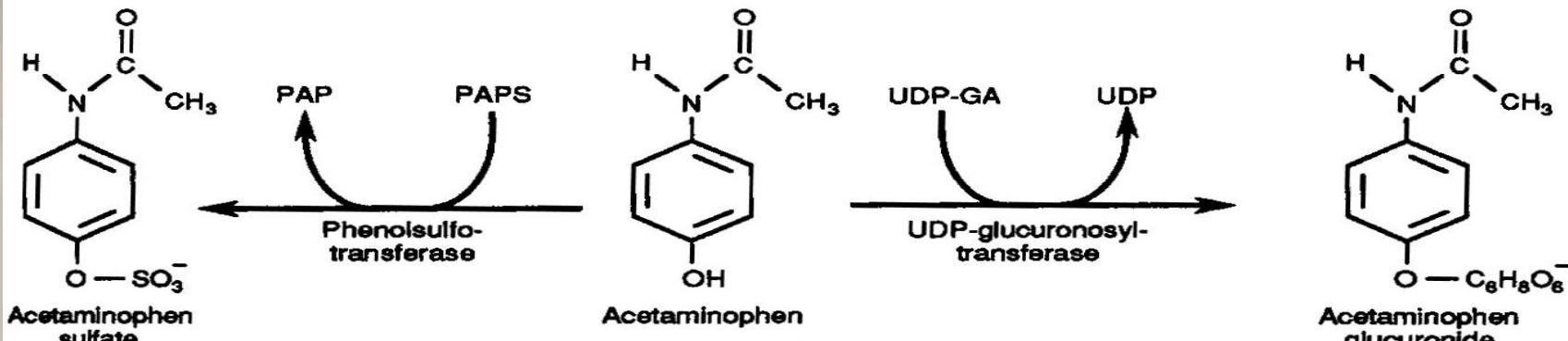
Amino asid transferaz

Glutatyon S-transferaz (GST)

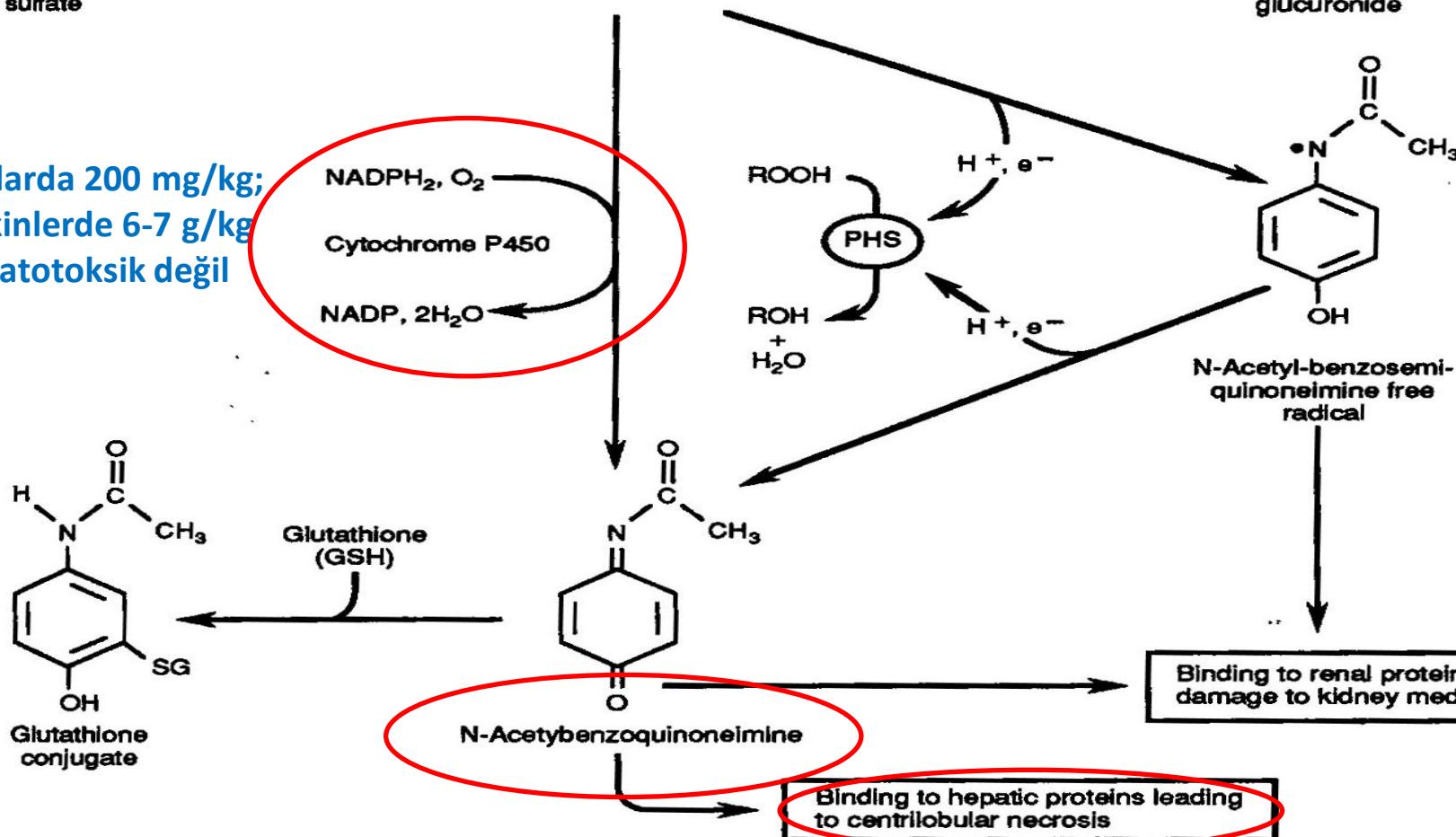
Mikrozomal oksidasyonlar

Enzim CYP'ler (Sitokrom P-450-monooksijenaz, CYP₄₅₀)

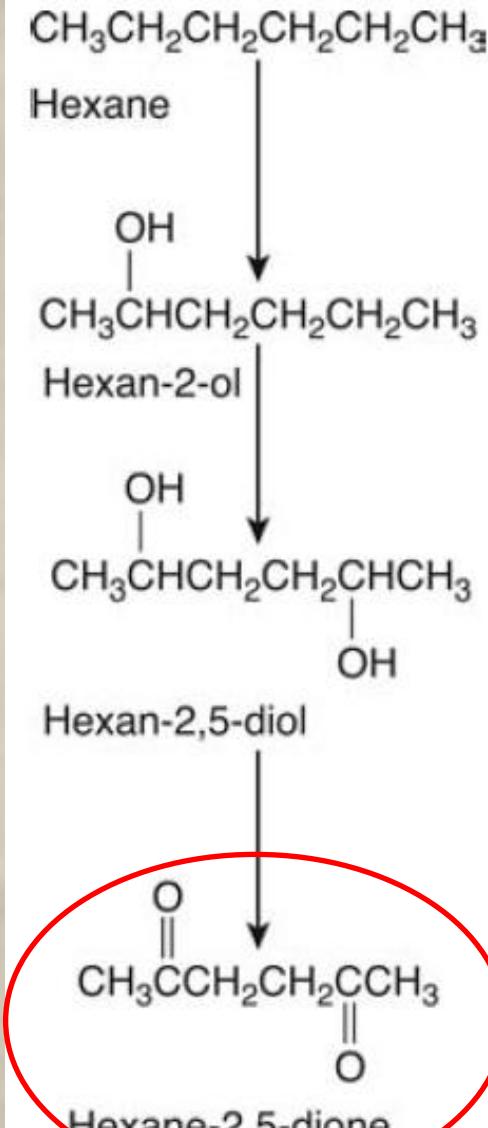

Çocuklarda 200 mg/kg;
Yetişkinlerde 6-7 g/kg
Hepatotoksik değil

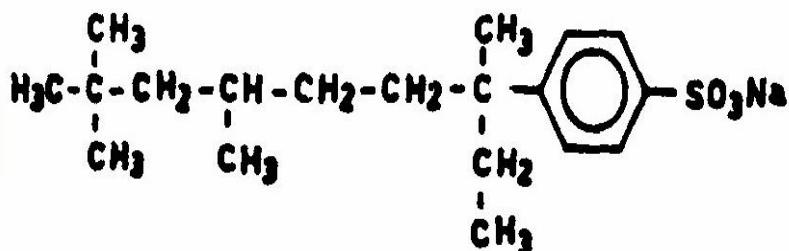
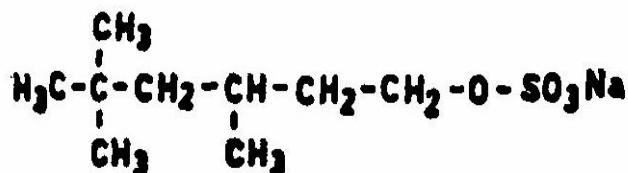
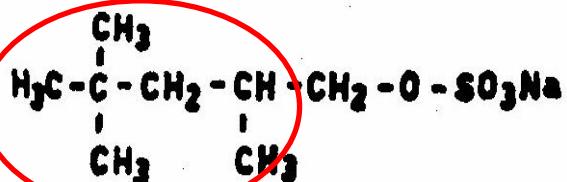
Alifatik zincir oksidasyonu

Hekzanın oksidasyonu (biyoaktivasyon)

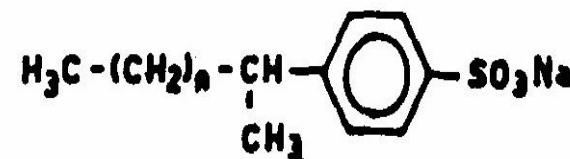
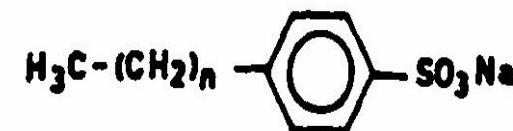
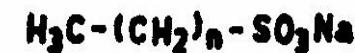
Nörotoksik etki

Alkil yan zincir oksidasyonu (β -oksidasyon)

(Dallanmış)

a) 3 hafta sonra
hiç parçalanma yok

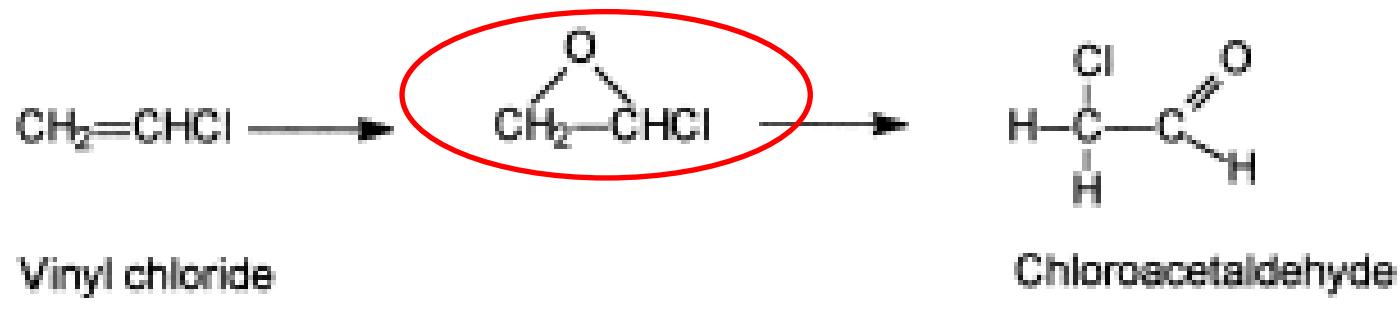

(Dallanmamış)

b) 3-4 gün içinde
tamamen parçalanır

(Çevrede mikroorganizmalar tarafından)

Alifatik epoksidasyon

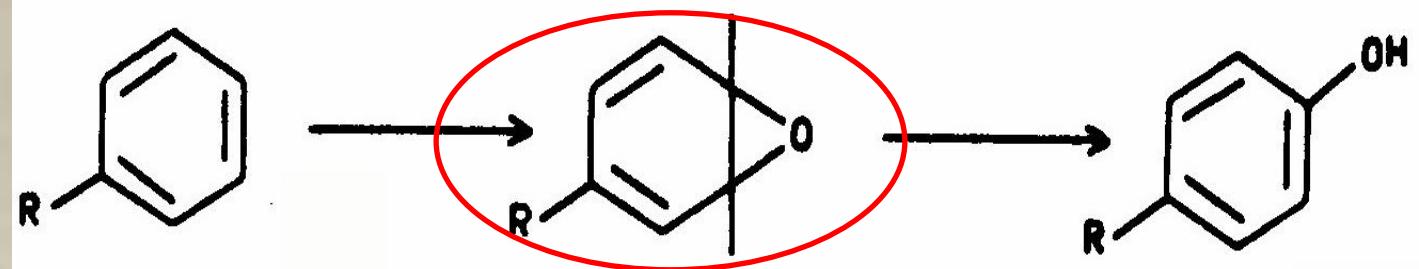

(biyoaktivasyon)

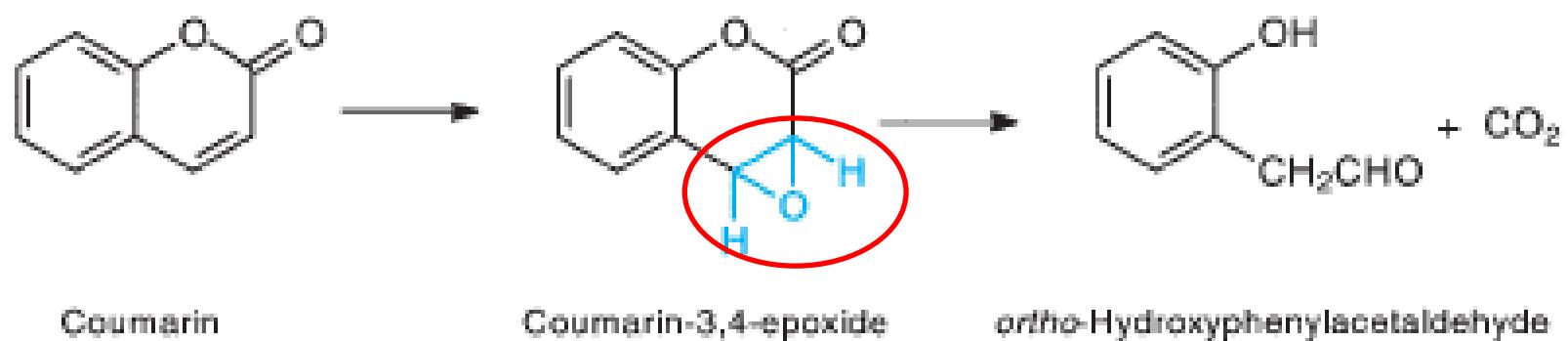
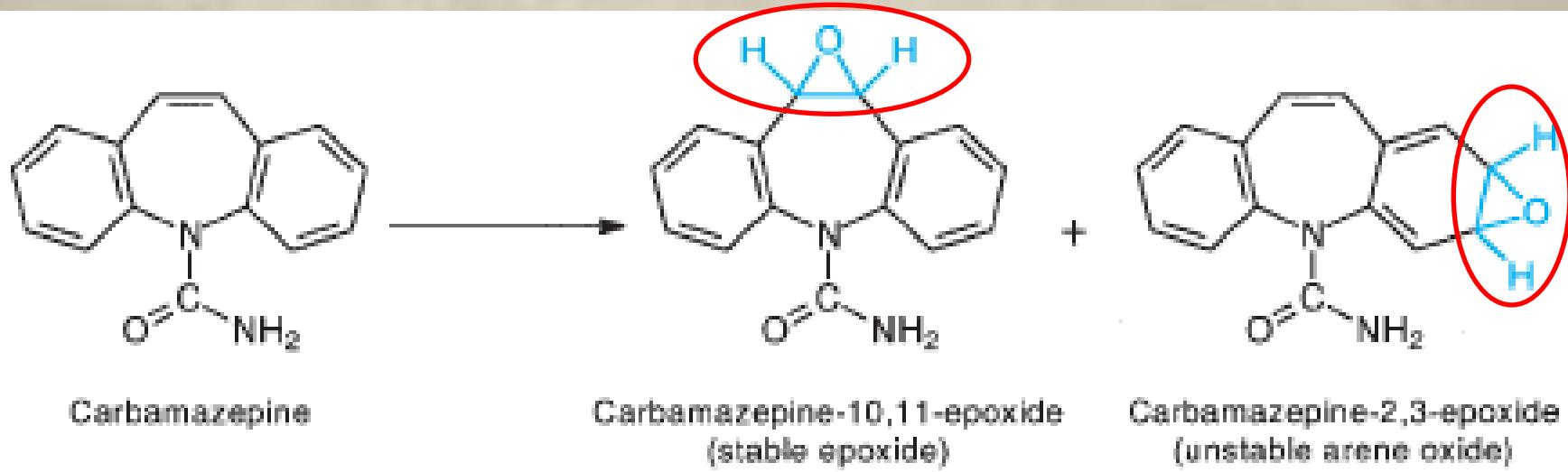
Tetrahidrokannibol (THC) 11-hidroksi tetrahidrokannibol (aktif)

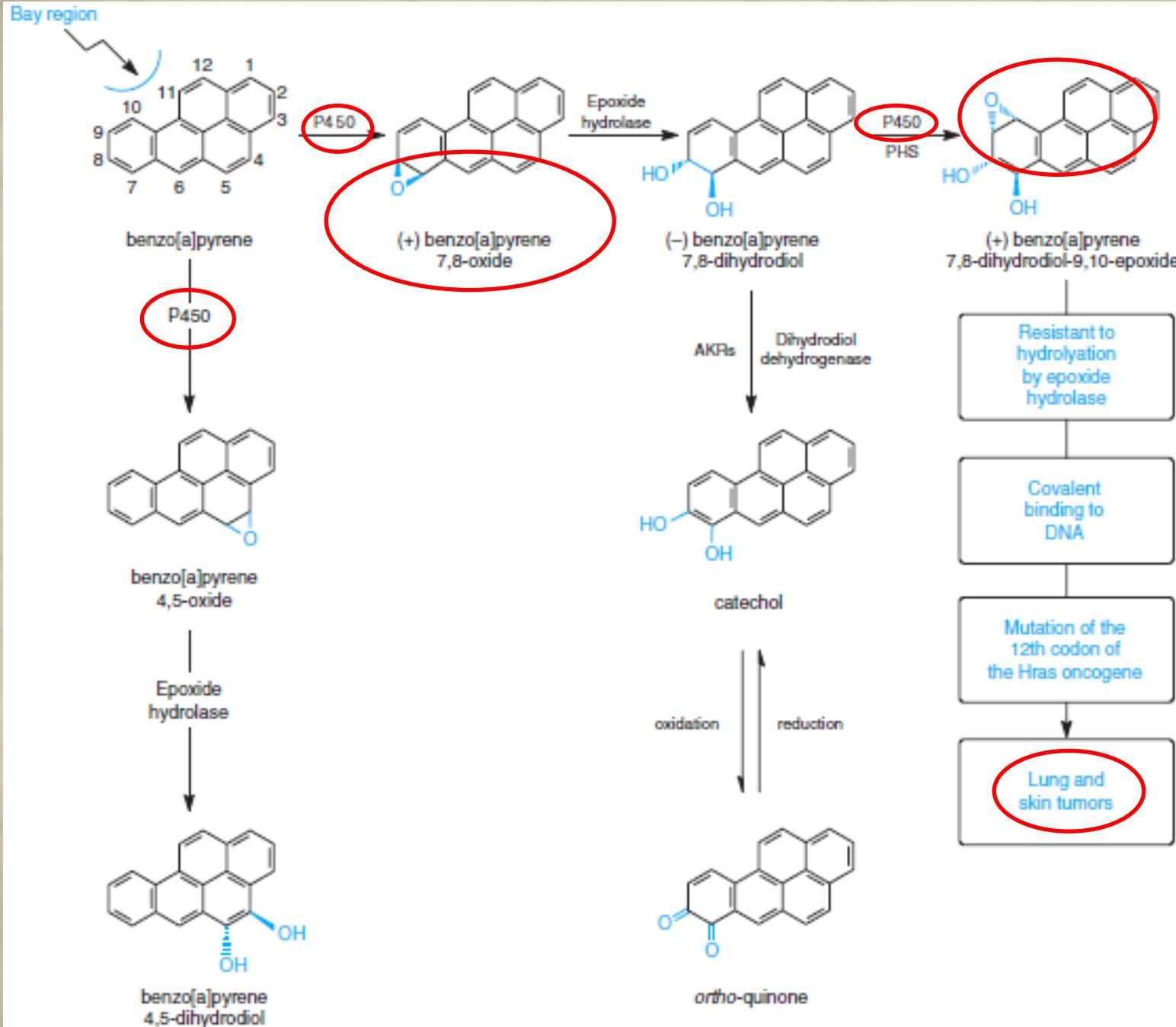
(biyoaktivasyon)

Aromatik epoksidasyon ve hidroksilasyon

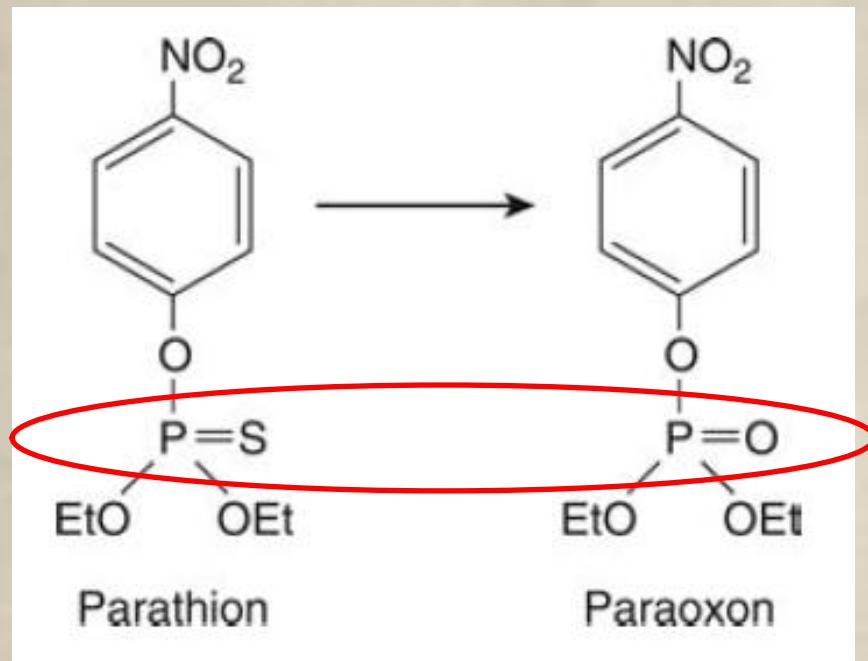

(biyoaktivasyon)

Oksidatif desülfürasyon

Parationun desülfürasyonu

(biyoaktivasyon)

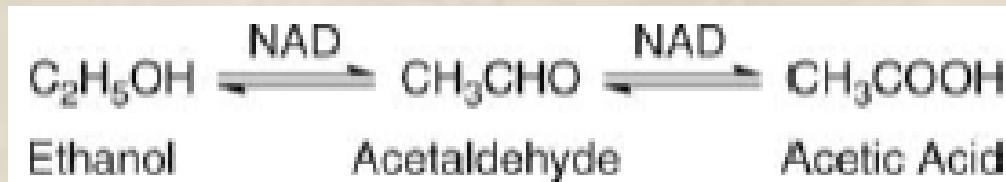
Mikrozomal olmayan oksidasyonlar

Alkol ve aldehitlerin oksidasyonu

Metanol → Formaldehit → Formik asit
(biyoaktivasyon)

Etanol → Asetaldehit → Asetik asit
(biyoaktivasyon)

Enzimler: Alkol dehidrojenaz ve Aldehit dehidrojenaz

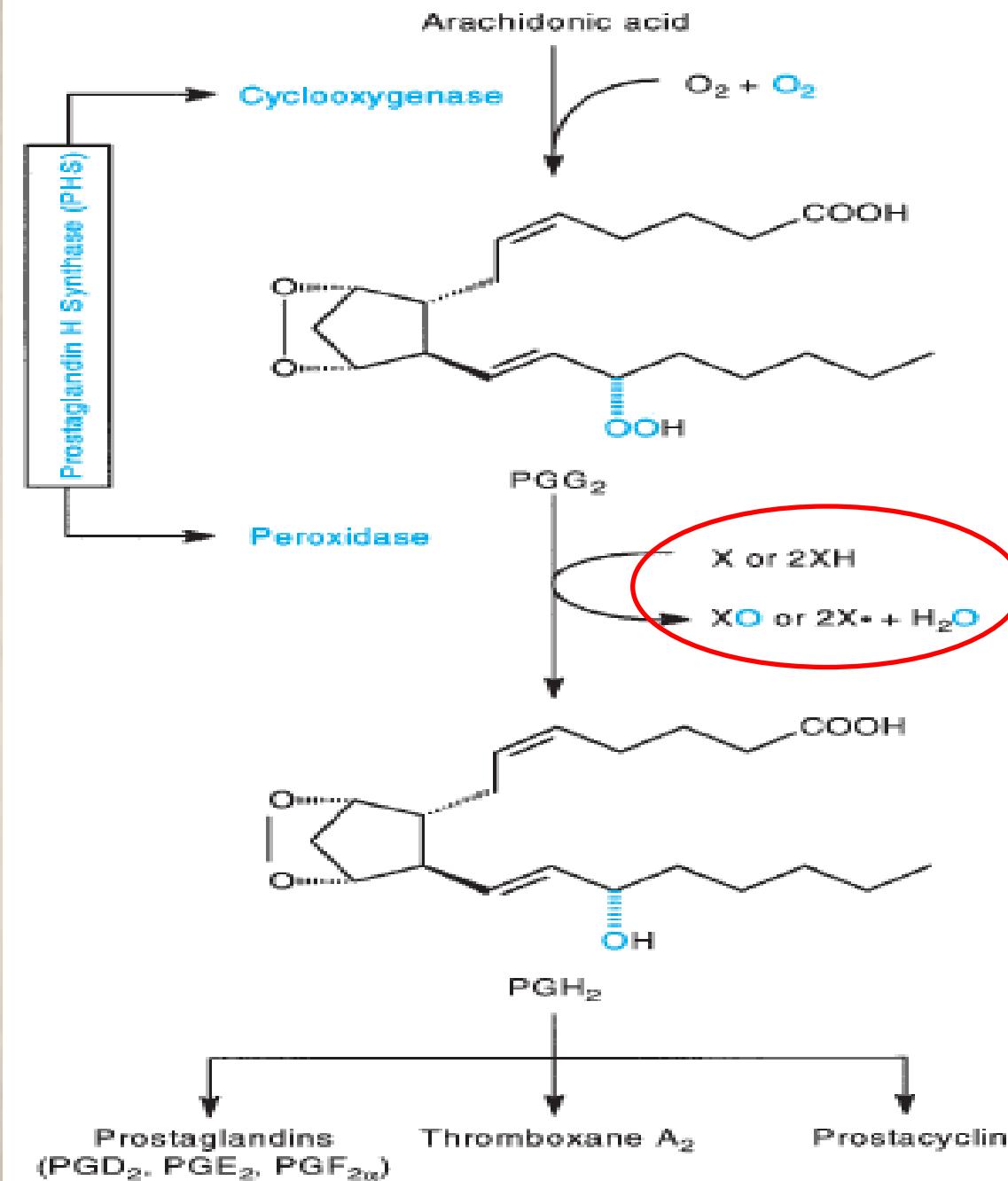

Peroksidazlar aracılığı ile gerçekleşen oksidasyonlar

**Araşidonik asitten prostaglandin biyosentezi sırasında
ksenobiyotiklerin oksidasyonu (ko-oksidasyon)
(biyoaktivasyon)**

Enzimler: Prostaglandin sentaz (PHS; COX) (böbrek medullası, vasküler endotel hücreleri, deri, akciğer, mesane epitelı)

**Laktoperoksidaz (meme bezi epители)
Miyeloperoksidaz (lökositler)**

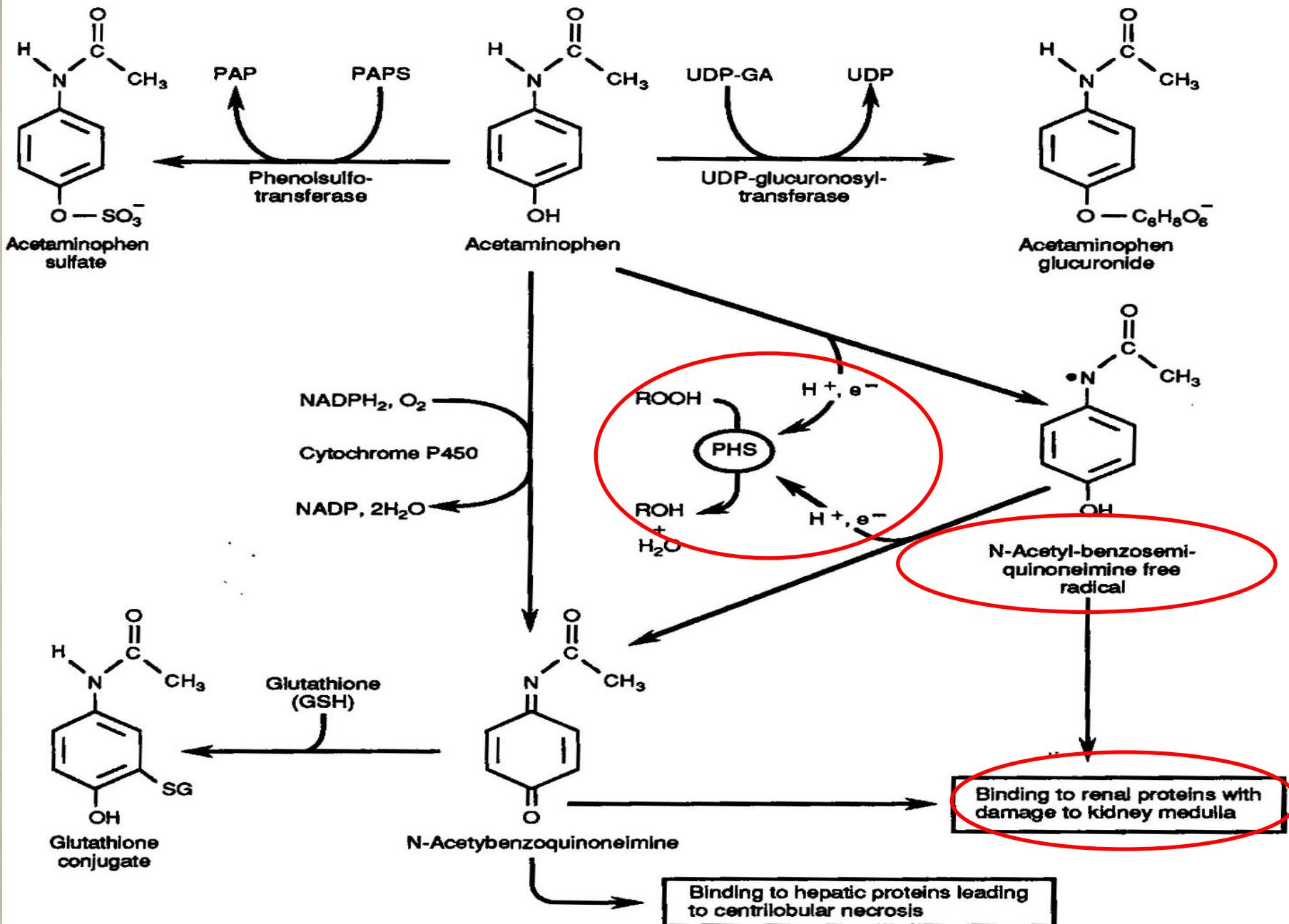

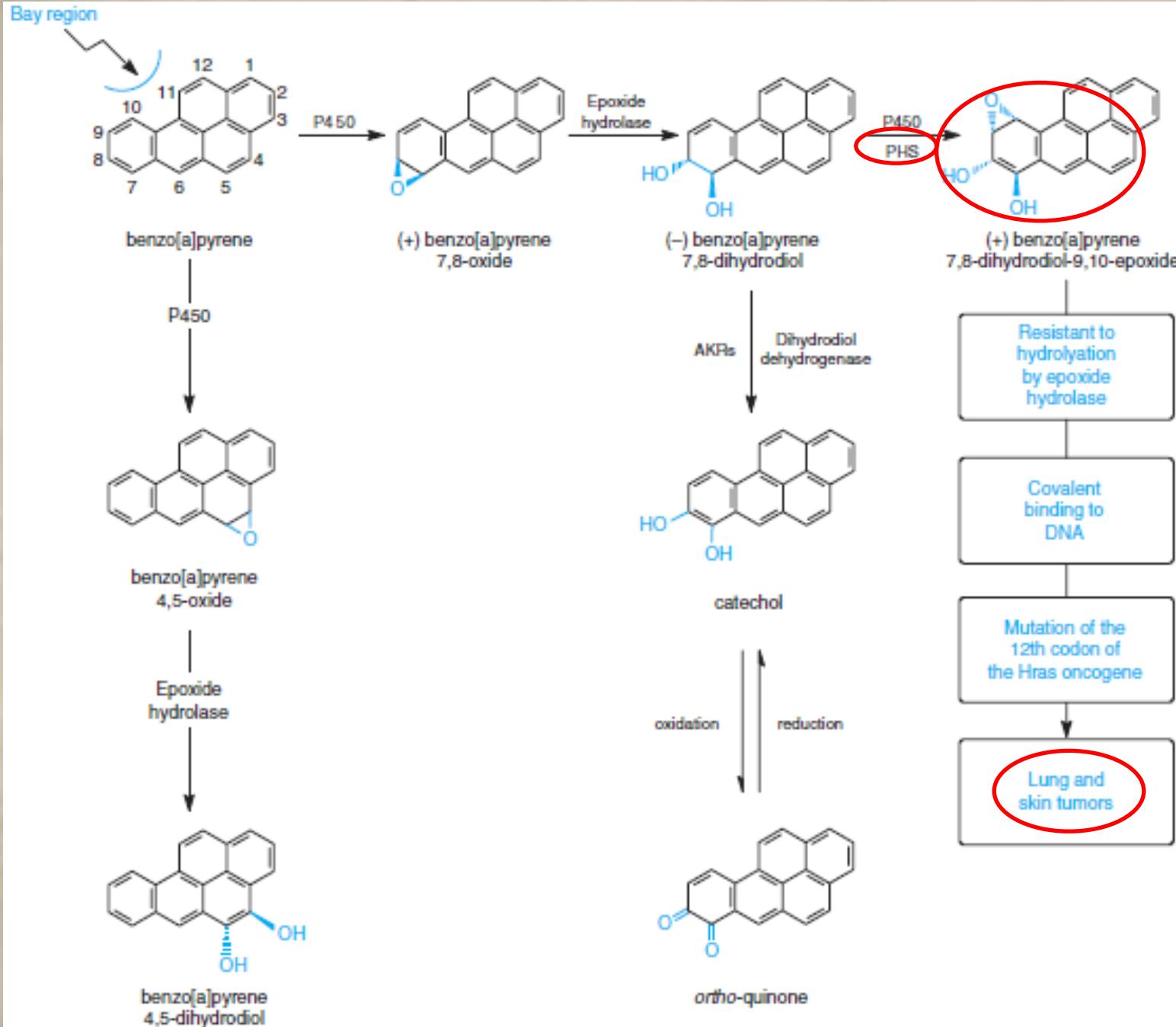
Kooksidasayona uğrayan maddelere örnek:

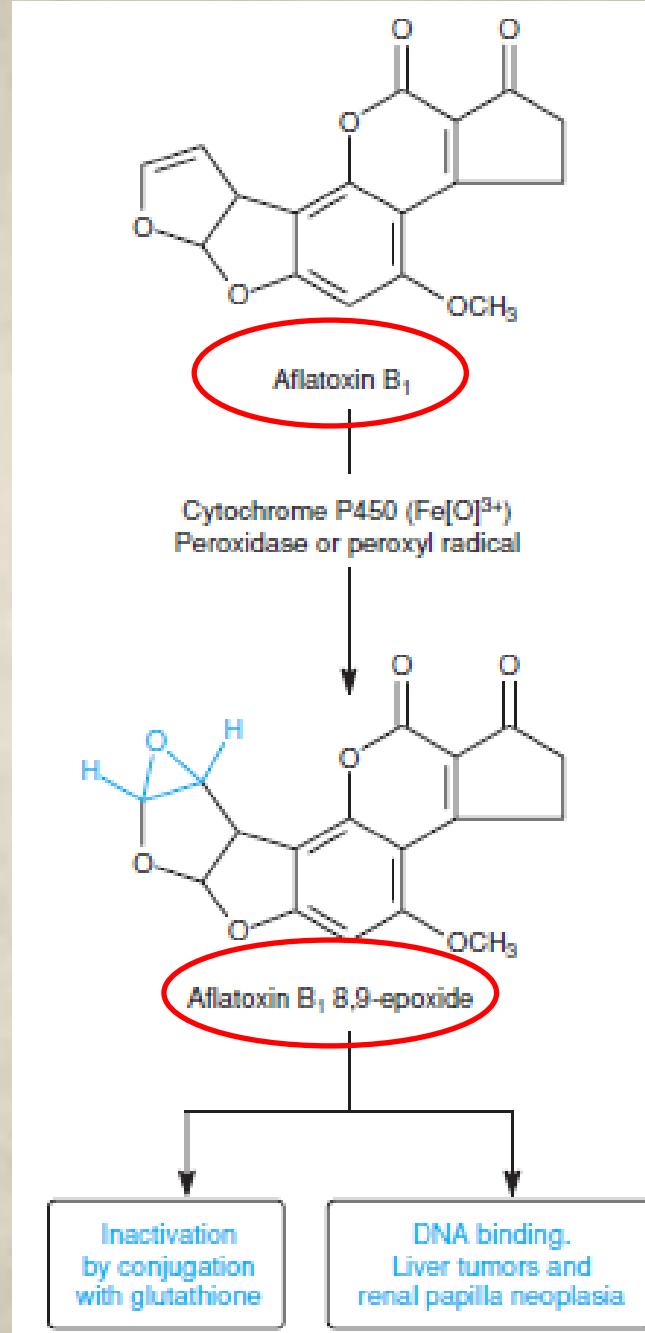
Benzopiren→Benzopiren-7,8-dihidrodiol-9,10-epoksit

Aflatoksin B1→Aflatoksin B1 8,9-epoksit

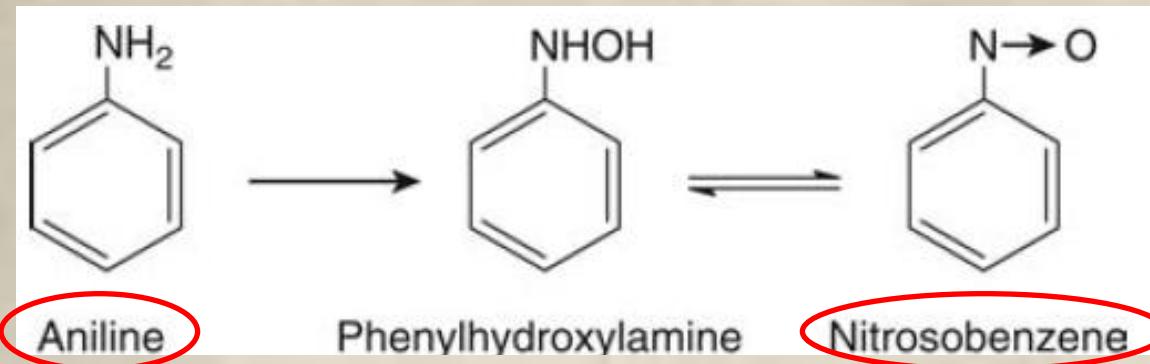
Asetaminofen→ N-asetil-benzosemikinonimin serbest radikalı

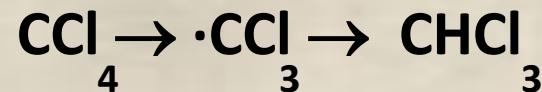
Primer ve sekonder aminlerin oksidasyonu

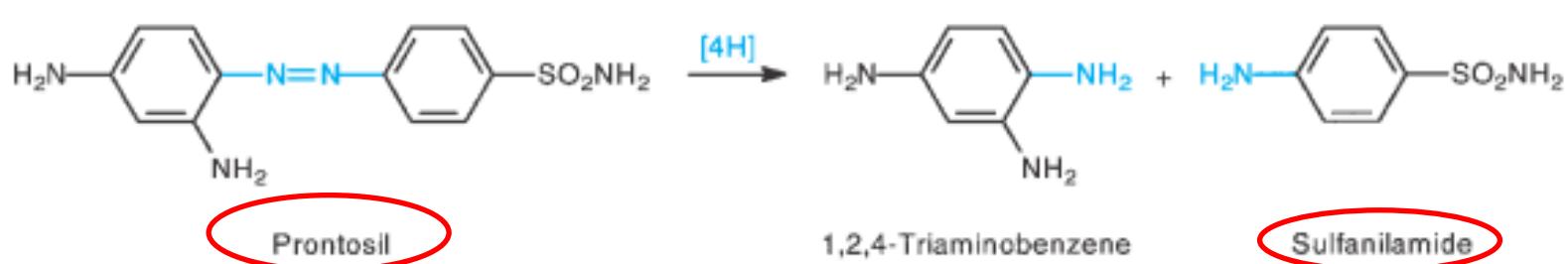
Enzim : MAO

Redüksiyon

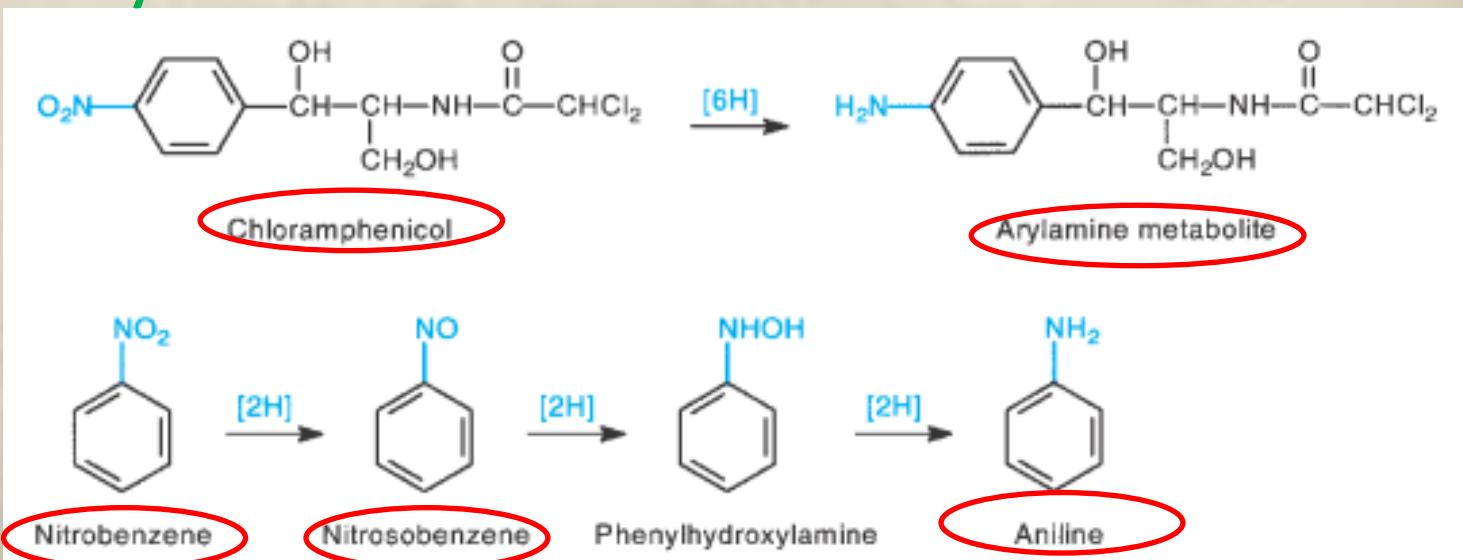
Redüktif dehalojenasyon

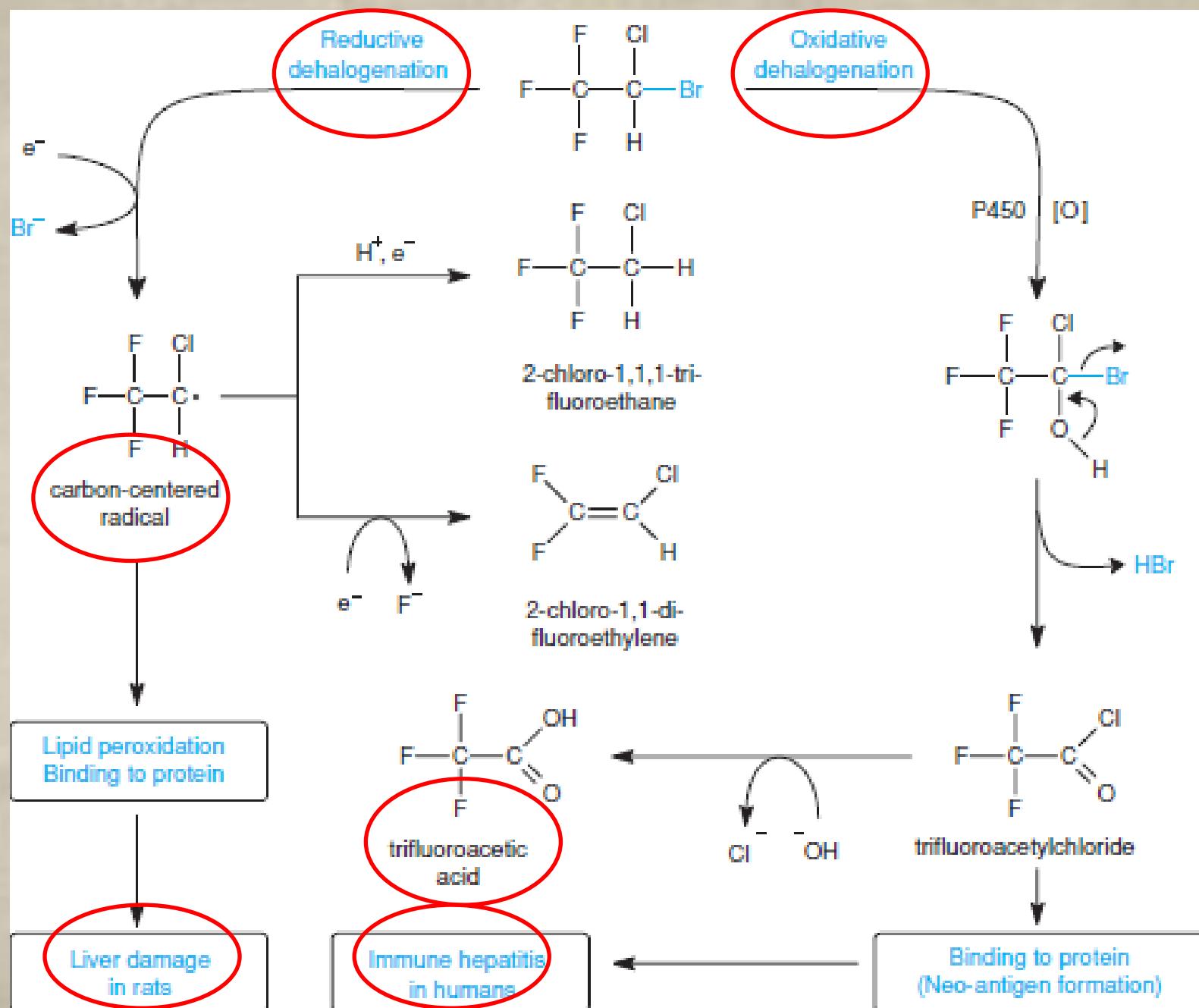

Azo redüksiyon

Nitro redüksiyon

Hidroliz

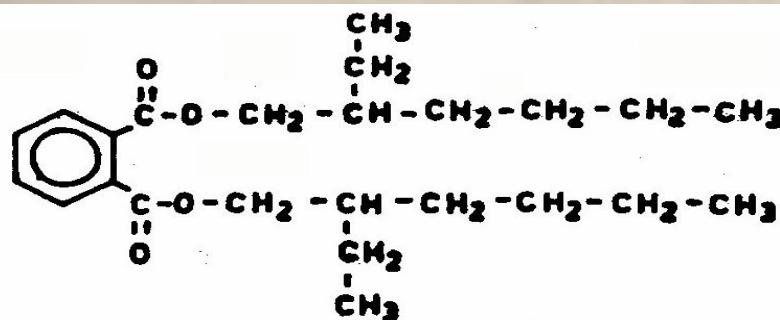
Ester hidrolizi (esterazlar)

Amid hidrolizi (amidazlar)

Glikozid hidrolizi (glikozidazlar)

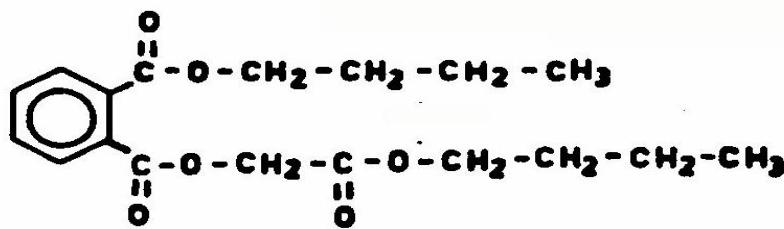
Arenoksit ve epoksit hidrolizi (epoksit hidrolazlar)

Ester hidrolizi

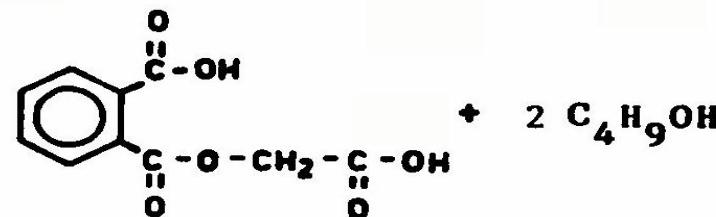
Hidroliz olmaz,
yağ dokusunda birikir

Diethylhexylftalat (DEHP)
yağda çözünür

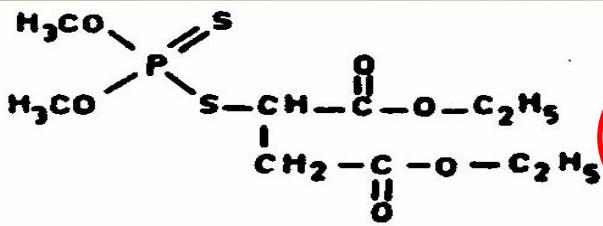
Hidroliz
(Karaciğer)

Butylftalilbutylglikolat (BGBP)
yağda çözünür

Suda çözünür, idrarla atılır

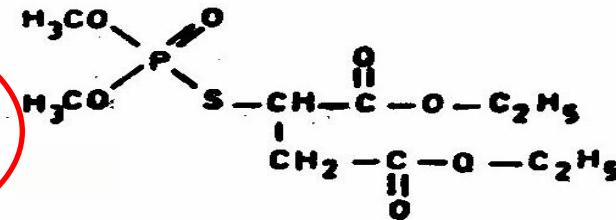
Plastik materyal yumuşatıcısı ftalat esterlerinin hidrolizi

Malatiyon

Zayıf acetilkolinesteraz inhibitörü

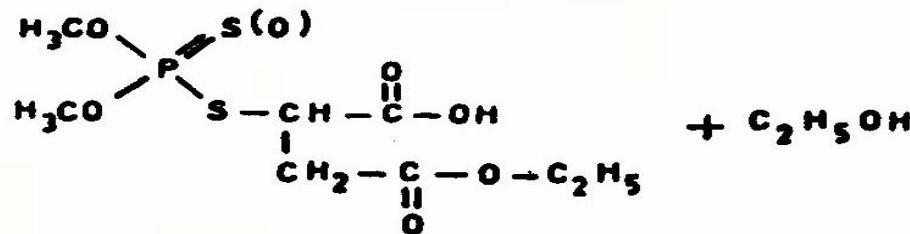
Oksidatif
biyoaktivasyon
(bocekler ve
memelilerde)

Malaokson

Kuvvetli acetilkolinesteraz inhibitörü

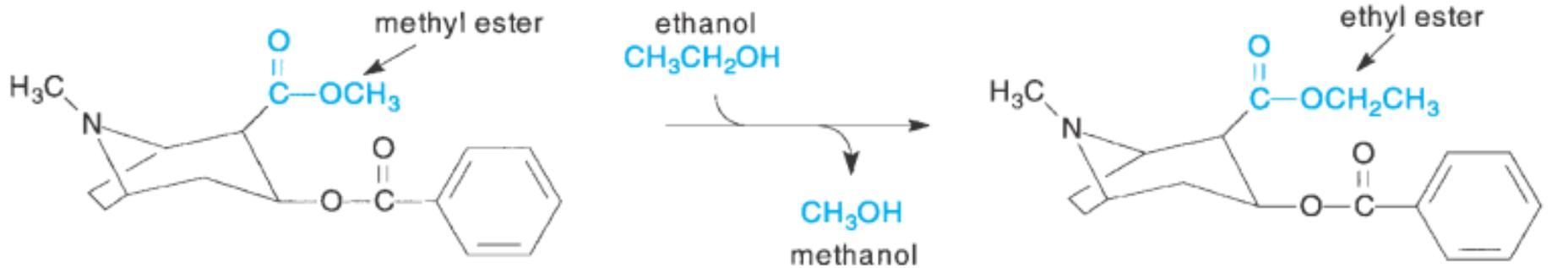
Hidrolitik biyo-
inaktivasyon
(memelilerde)

Malatiyonik asid
inaktif

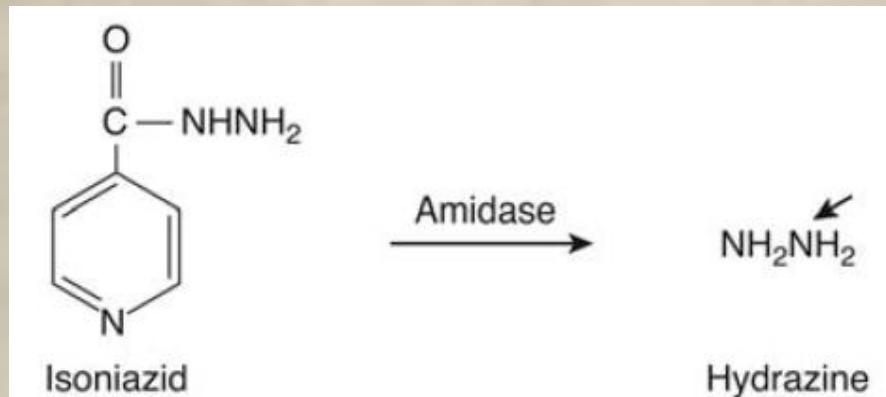
(Selektif toksisite)

Ester gruplarının değişimi (Karboksil esterazlar ile transesterifikasyon)

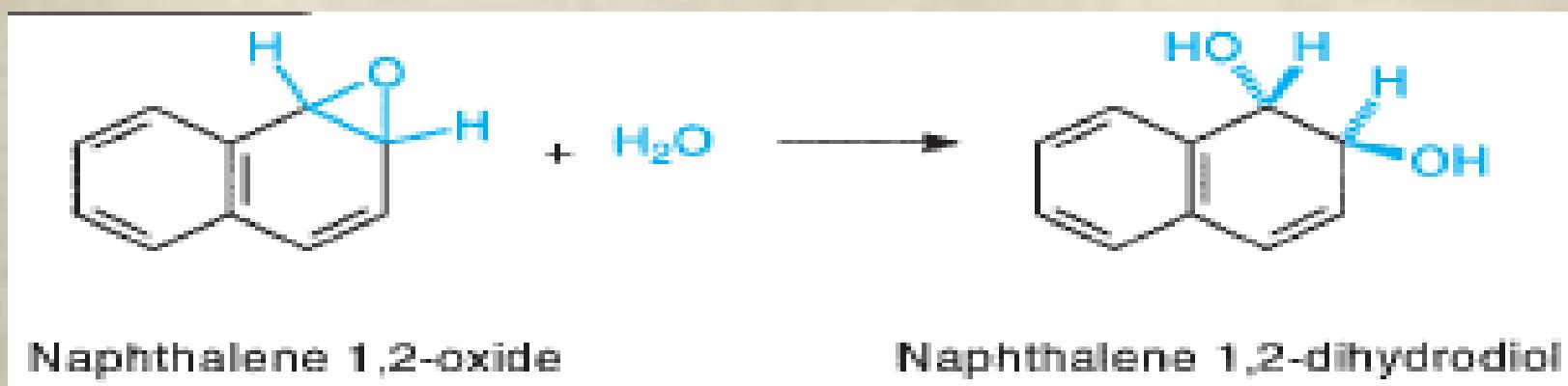
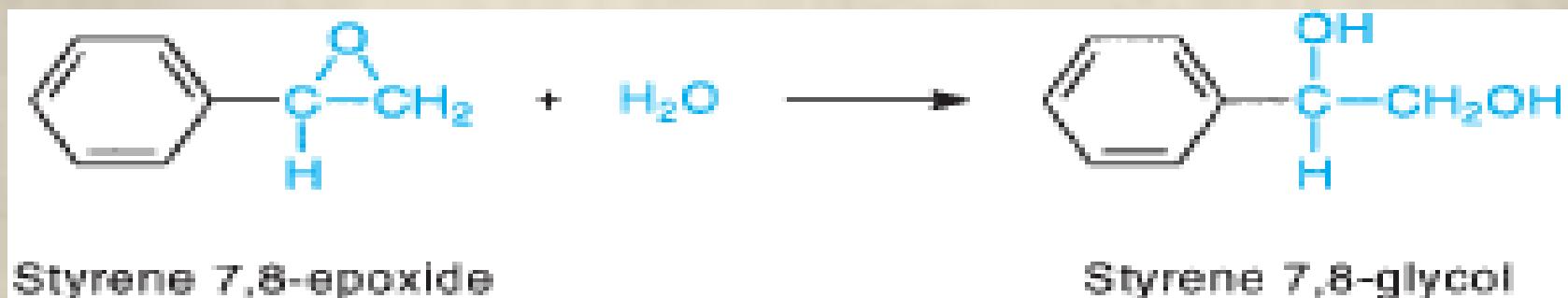
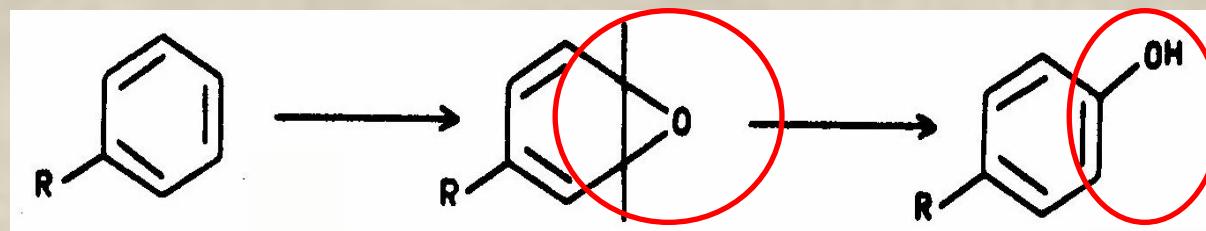

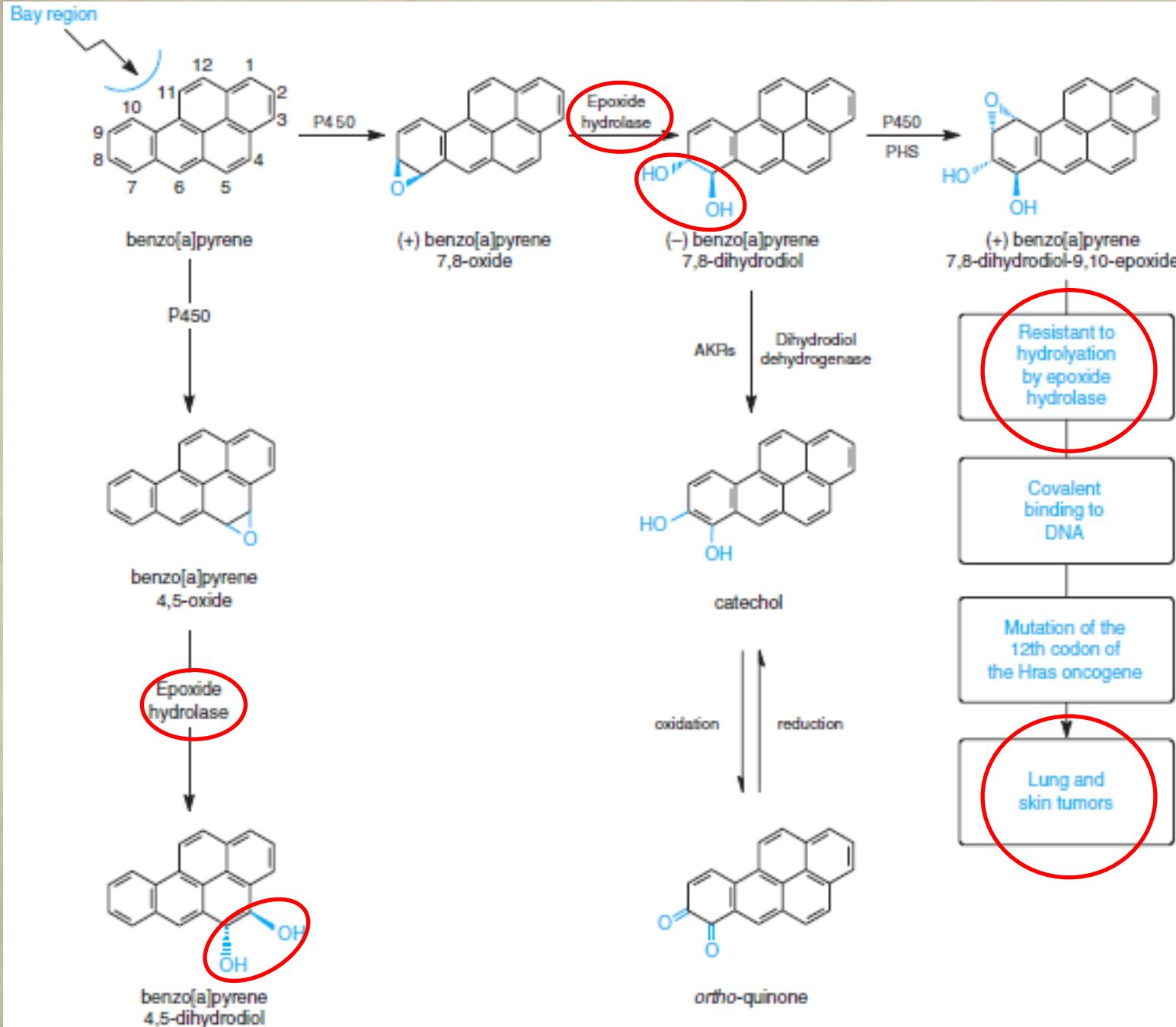
Kokain + alkol etilesteri (daha aktif ve lipofilik metabolit,
hepatotoksik etki)

Amid hidrolizi

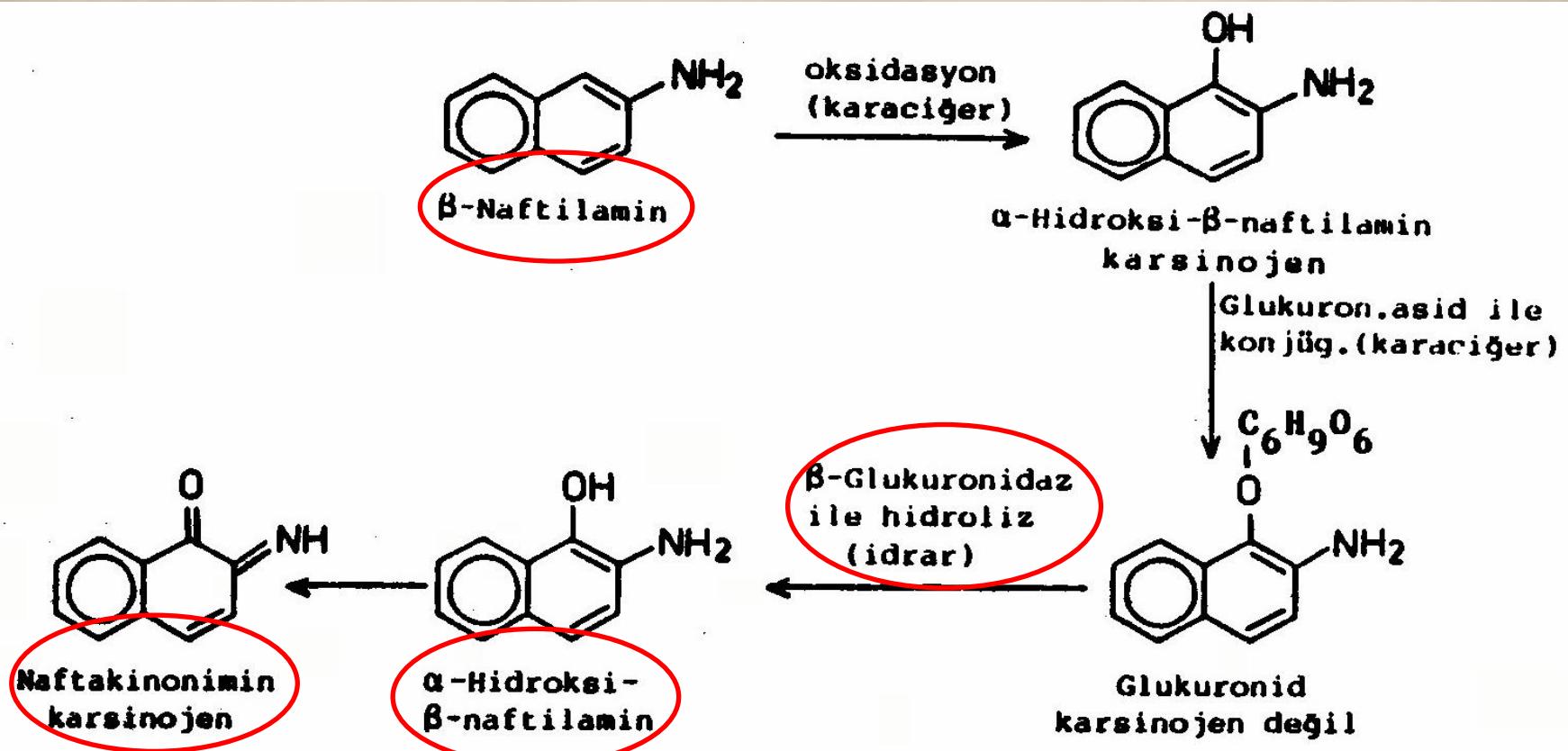

Epoksit hidrolizi

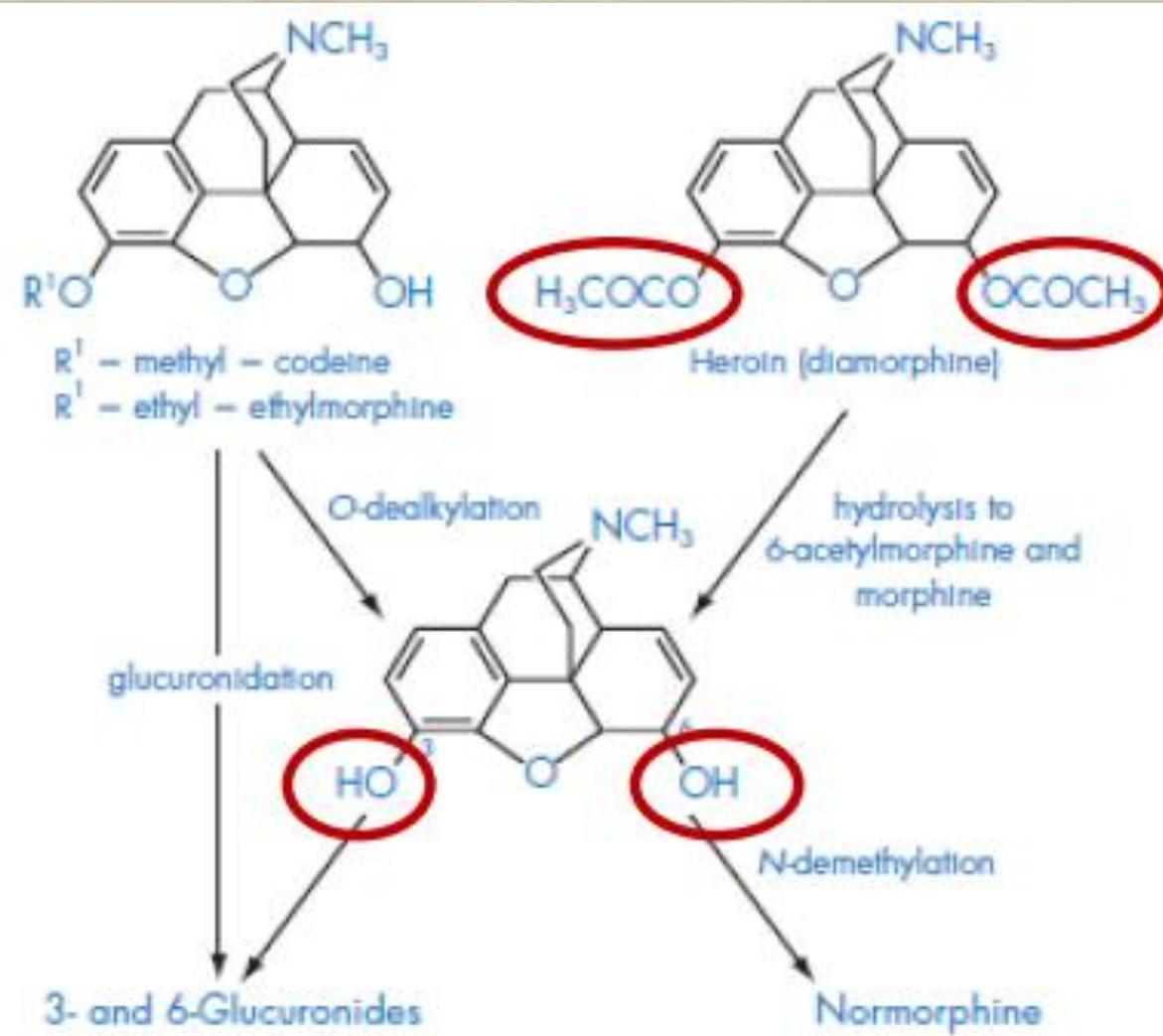

Glikozid hidrolizi

β -naftilamin ve mesane kanseri oluşumu.

Morfin analoglarının metabolik yolu

Biyotransformasyon reaksiyonları

Faz II

Glukuronik asit ile konjugasyon

Sulfat ile konjugasyon

Asetilasyon

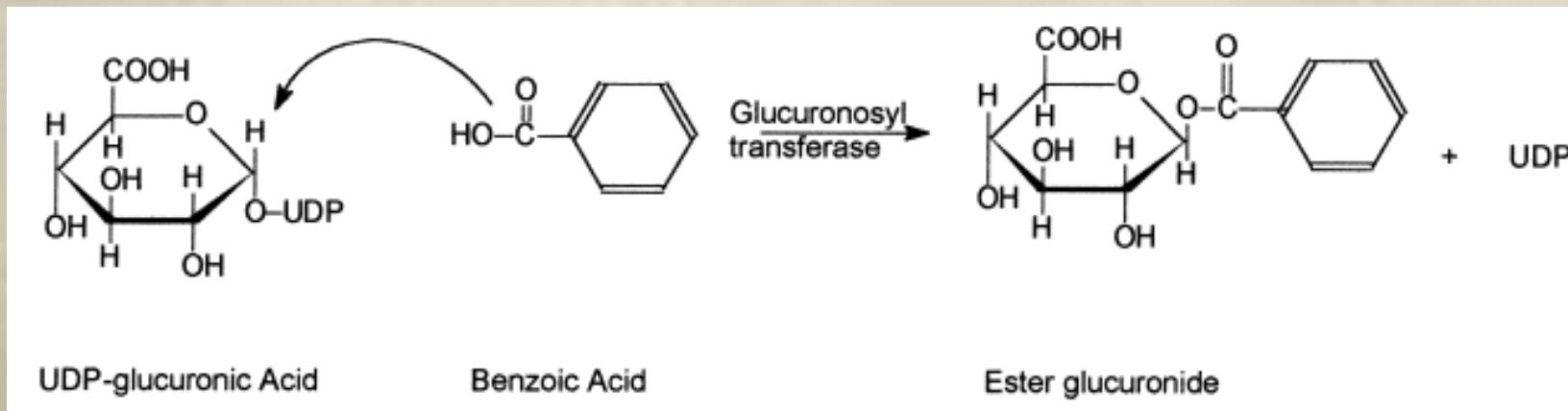
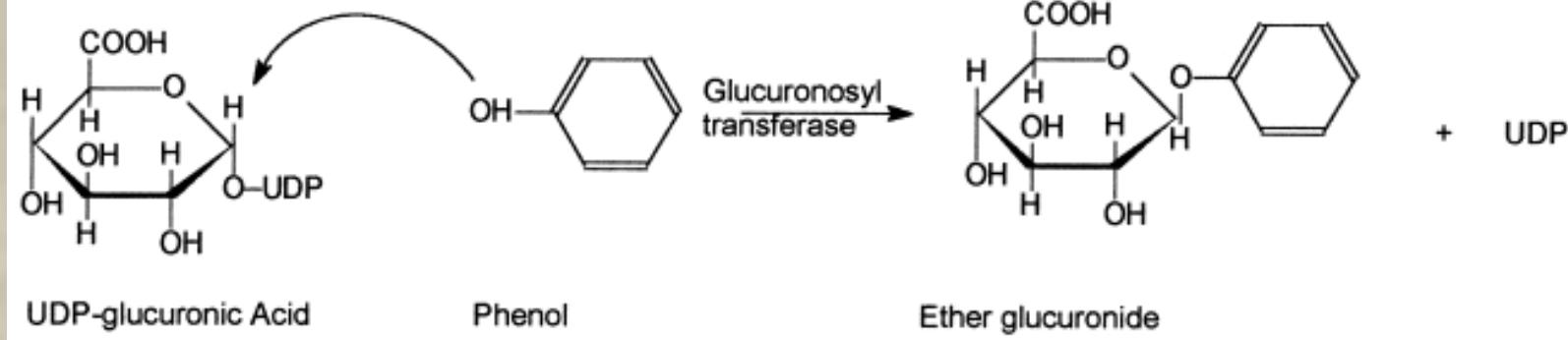
Metilasyon

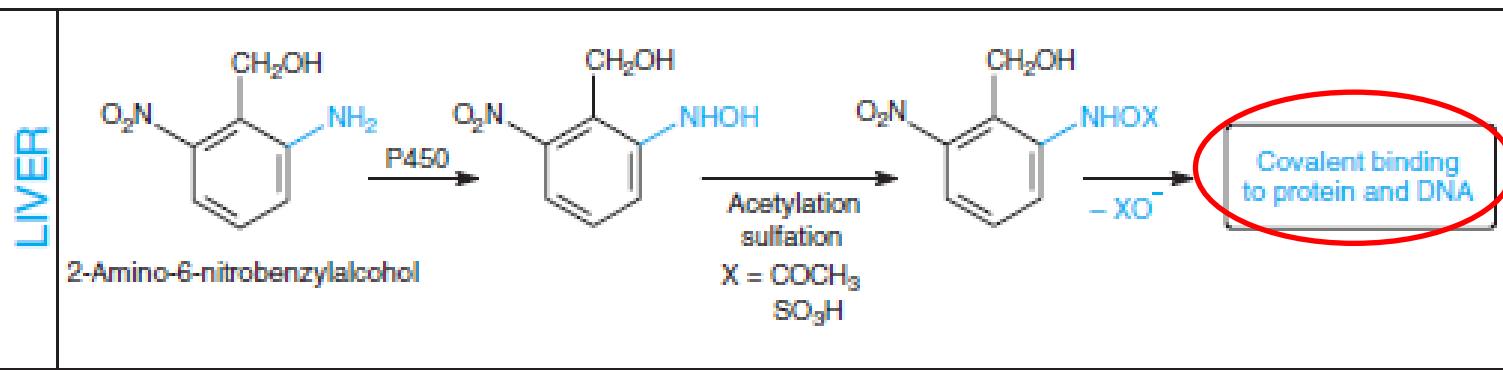
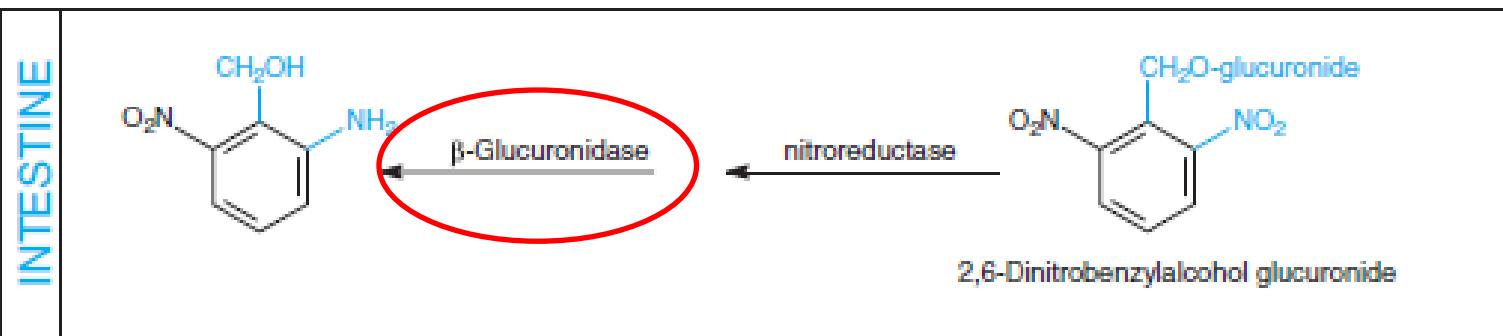
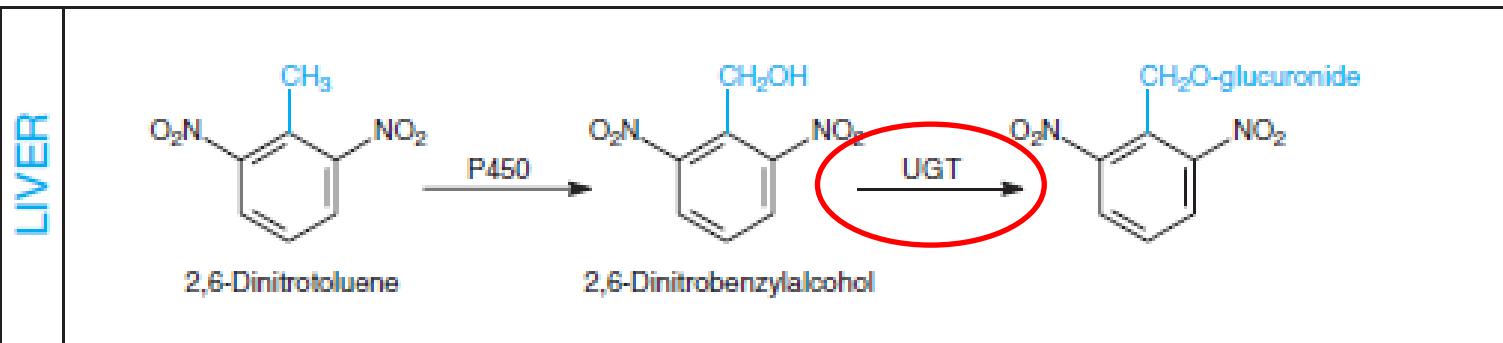
Glutatyon ile konjugasyon (Merkaptürik asid sentezi)

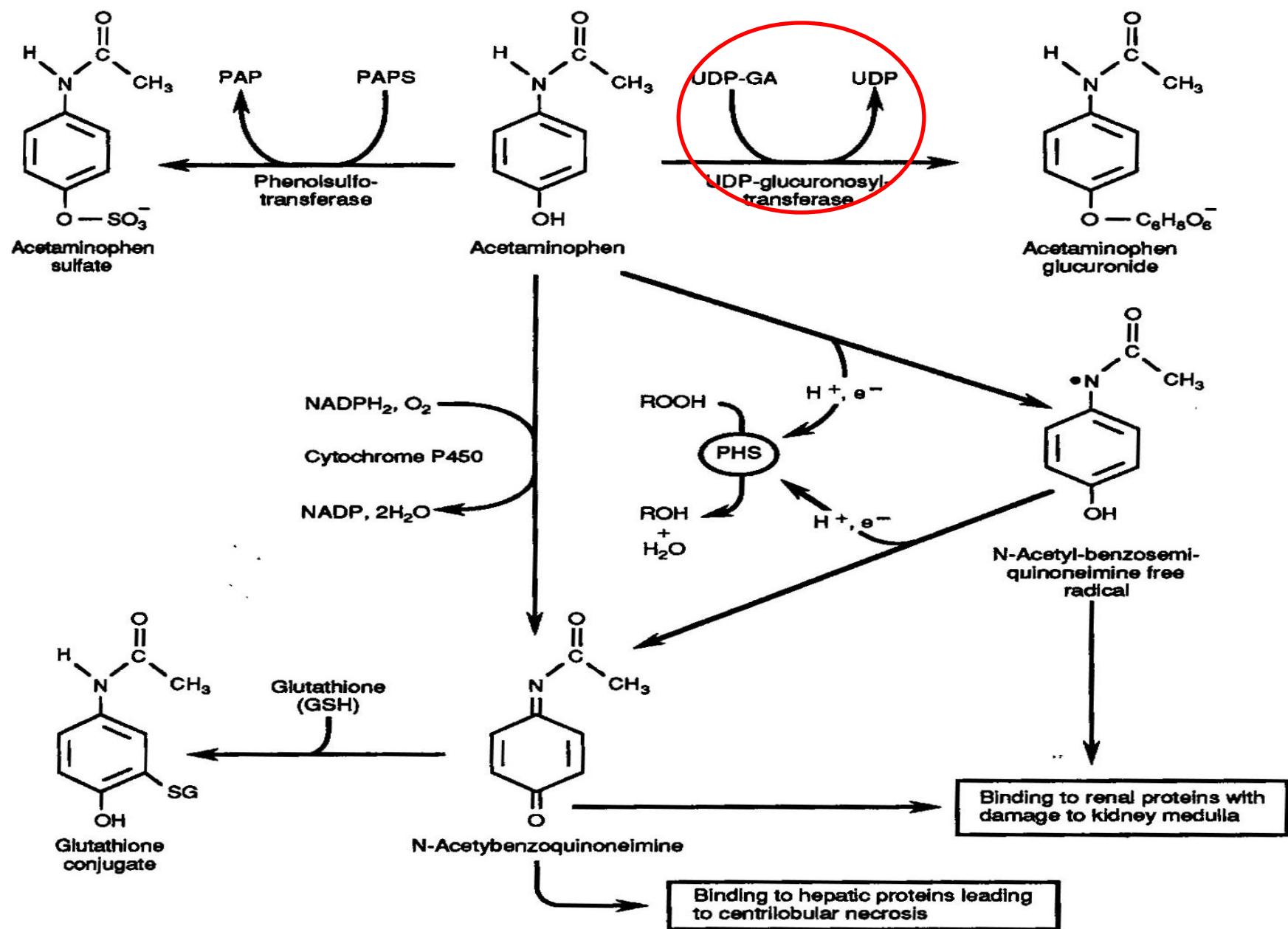
Amino asid ile konjugasyon (glisin, taurin, glutamik asid)

Glukuronik asit ve Sülfat konjugasyonu

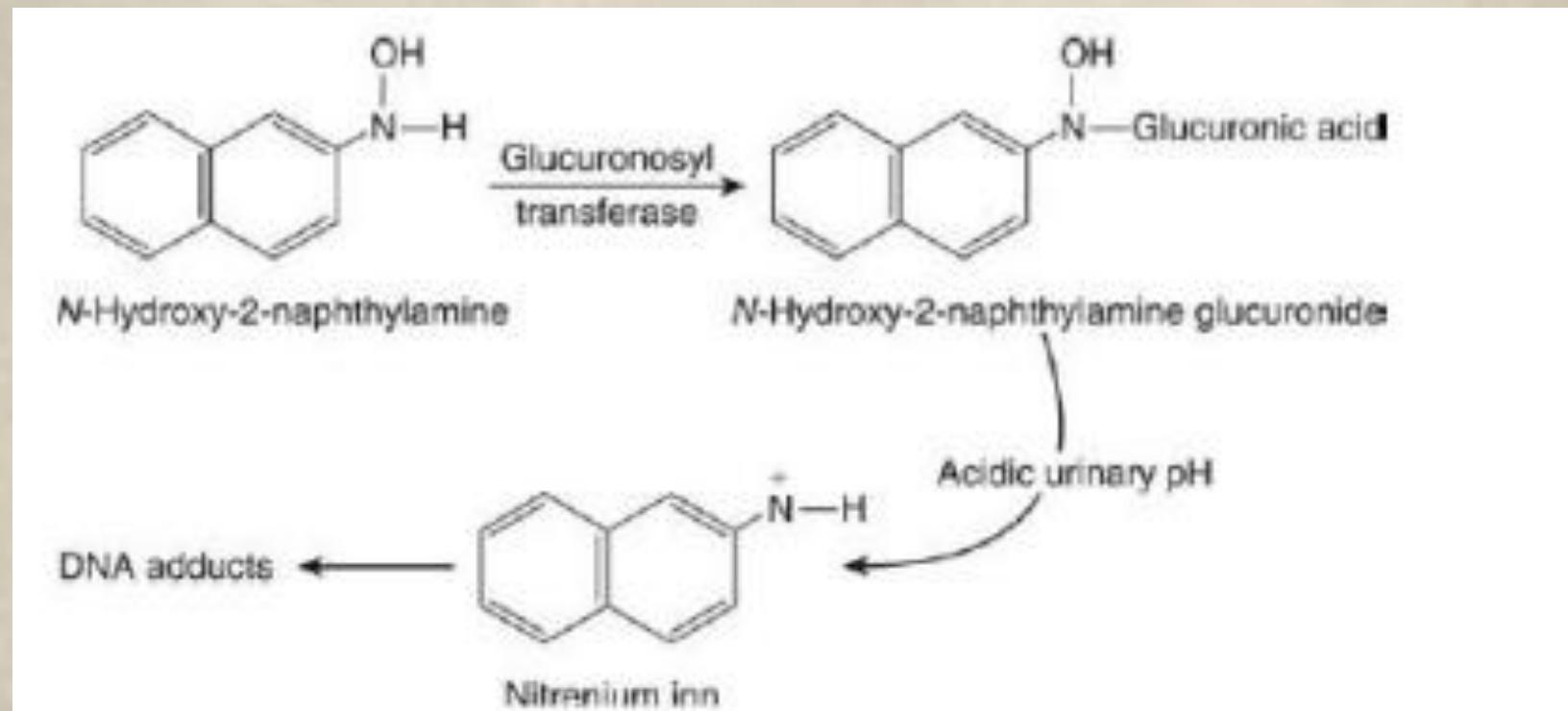
UDP-glukuronosiltransferazlar (UGT) ve Sulfotransferazlar (SULT)

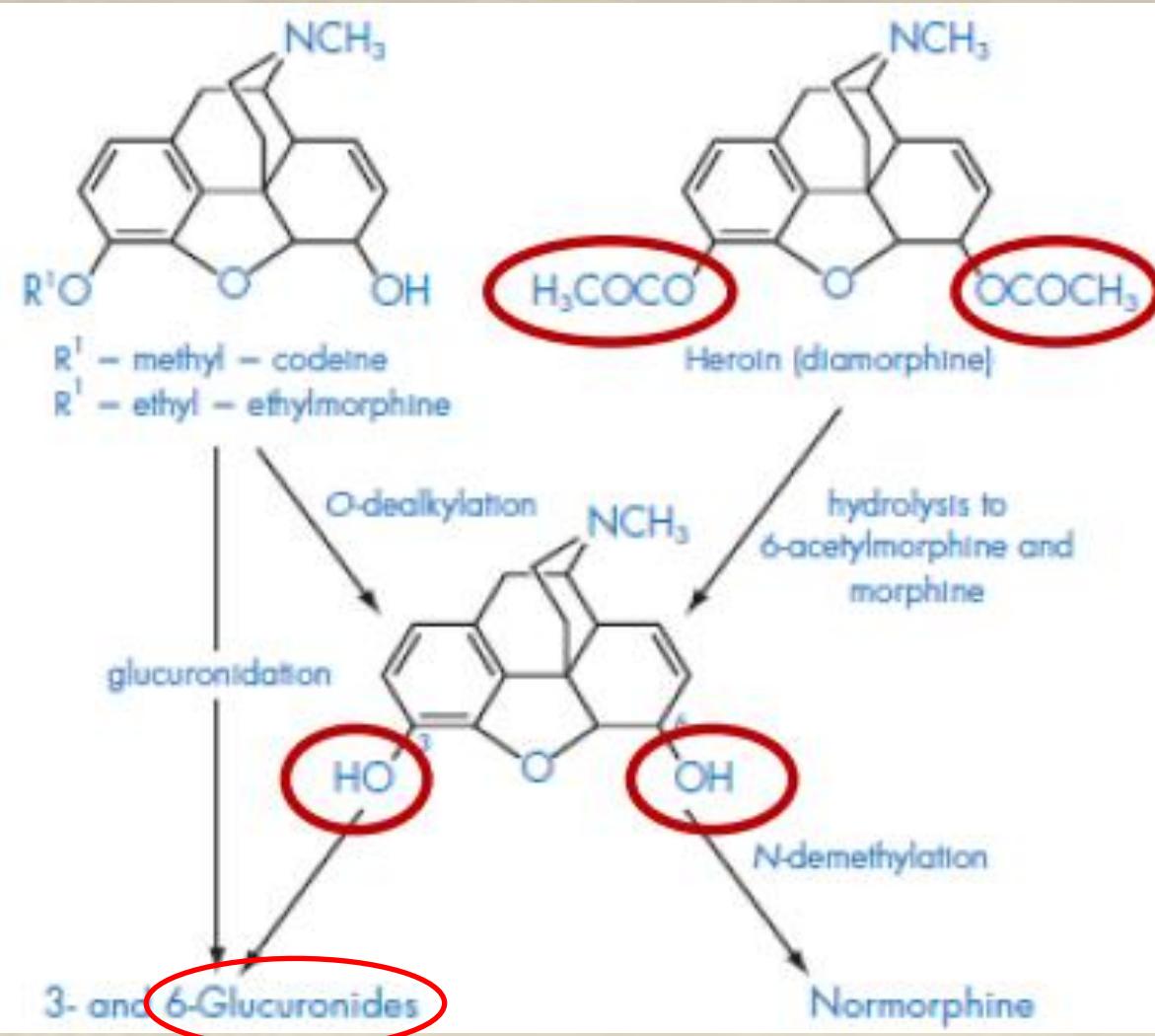

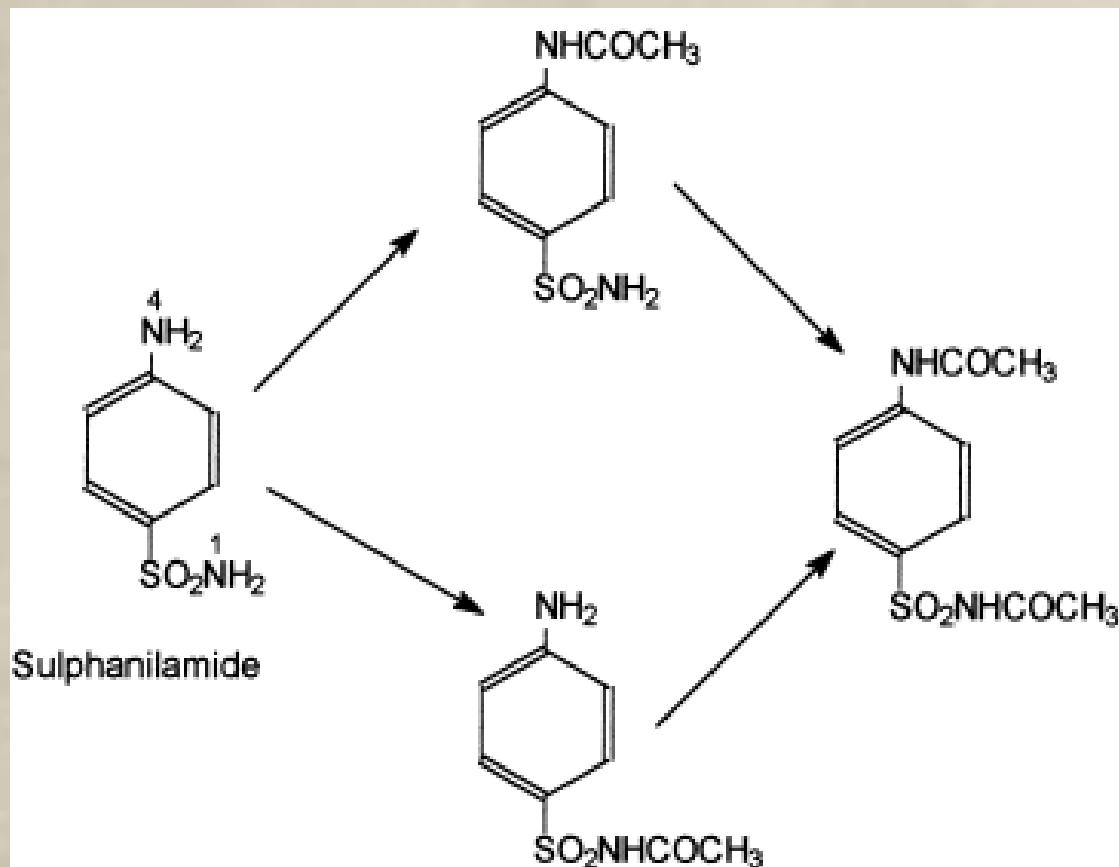
Mesane kanser oluşumunda glukuronik asit konjugasyonu oldukça önemlidir.

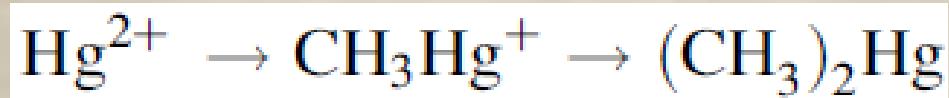
Morfin analoglarının metabolik yolu

Asetilasyon

Sulfonamidlerin asetillenmesi (Biyoaktivasyon)
(Böbrek hasarı)

Metilasyon (!)

Elementlerin biyometilasyonu !!

Glutatyon (GSH) ile konjugasyon

Enzim : Glutatyon-S-transferaz (GST)

Reaktif elektrofillerin detoksikasyon reaksiyonu!

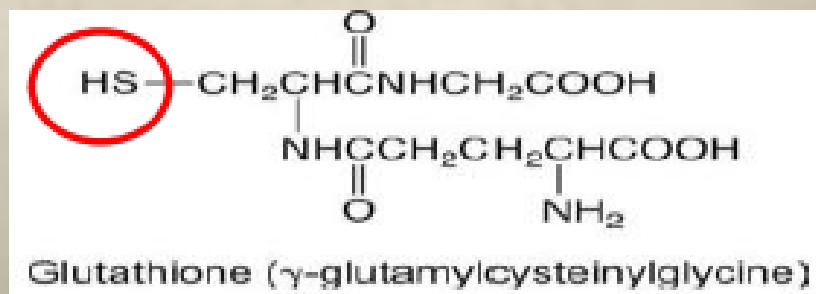
(Aromatik, alifatik, heterosiklik epoksitler, aril ve alkil halojenürler, aromatik nitro bileşikleri, doymamış alifatikler..)

GSH = glutamik asit + sistein + glisin

GSH, hücresel savunmada rol oynayan en önemli moleküllerden biri.

Karaciğerde konsantrasyonu yüksektir.

Aktif SH (nükleofilik!) grubu taşır.

Glutatyon ile konjugasyona girecek substrat:

- Hidrofobik olmalı.
- Elektrofilik bir atom içermeli.
- GSH ile non-enzimatik koşullarda reaksiyona girebilmeli.
- Glutatyon S-Transferazlar (GST) bu reaksiyonu hızlandırırlar.
- GSH miktarının azalması ! Proteince zayıf diyetler !

